

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра менеджменту та бізнес–адміністрування (№ 602)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

(підпис)

Г.С. Ліхоносова

(ініціали та прізвище)

« 28 » серпня 2024 р.

**СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Банківський менеджмент

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»
(найменування спеціалізації)

Рівень вищої освіти: *другий (магістерський)*

Силабус введено в дію з 01.09.2024 року

Харків – 2024 р.

Розробник: Фурсова В.А., доцент, к.е.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, наукова ступінь та вчене звання)

_____
(підпис)

Силабус розглянуто на засіданні кафедри менеджменту та бізнес–
адміністрування (№ 602)
(назва кафедри)

Протокол № 1 від « 28» серпня 2024 р.

Завідувачка кафедри к.е.н., доцент
(наукова ступінь та вчене звання)

_____
(підпис)

В.П. Гатило
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Фурсова Вікторія Анатоліївна, к.е.н., доцент. З 2008 з року викладає в університеті наступні дисципліни:

- банківська система;
- облік у банках;
- банківський менеджмент;
- аналіз діяльності банку;
- ризикологія;
- управління фінансовими ризиками аерокосмічної галузі.

Напрями наукових досліджень: рейтингове оцінювання фінансової стійкості банківських установ, банківські кризи, управління фінансовими ризиками.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 2 семестр.

Обсяг дисципліни:

4 кредитів ЄКТС/ 120 годин, у тому числі аудиторних – 40 год., самостійної роботи здобувачів – 80 год.

Форма здобуття освіти.

Денна, дуальна, дистанційна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції практичні роботи, самостійна робота здобувача.

Види контролю – модульний контроль, іспит.

Мова викладання – українська.

Пререквізити – фінансовий менеджмент, управління фінансовими ризиками.

Кореквізити – страховий менеджмент, біржова діяльність.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - формування у студентів теоретичних знань щодо сутності та функцій банківського менеджменту в комерційних банках України, освоєння

принципів та особливостей банківського менеджменту, опанування практичними навичками розробки банківської стратегії, створення ефективної системи формування та використання банківських ресурсів.

Завдання дисципліни: – довести до студентів розуміння суті, цілей і провідних засад менеджменту в банку; ознайомити студентів із можливостями організаційної побудови системи управління банком; визначити роль планування в системі управління та ознайомити із методологією процесу стратегічного та оперативного планування в банку; сформувані у студентів системний підхід до управління ризиками та прибутковістю, активами, зобов'язаннями, капіталом та позабалансовою діяльністю банку; навчити студентів правильного застосування методичного інструментарію управління фінансами в комерційному банку; – виховати здатність до творчого пошуку в напрямі удосконалення систем та процесів управління фінансовими аспектами банківської діяльності..

Компетентності, які набуваються:

1) Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи та страхування, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

2) Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.

3) Спеціальні фахові компетентності:

СК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК9. Здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Очікувані результати навчання:

ПРН01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПРН02. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.

ПРН09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

ПРН12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Економічні, правові та організаційні основи банківського менеджменту

Тема 1. Сутність, функції та завдання банківського менеджменту.

Форма занять: лекція, практичні заняття, самостійна робота.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Сутність банківського менеджменту та його підсистеми. Суб'єкти, об'єкти менеджменту у банку. Цілі, задачі і функції банківського менеджменту.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Теми для рефератів: Сутність та особливості банківський менеджменту. Цілі і функції банківського менеджменту. Розвиток системи банківського менеджменту.

Тема 2. Органи управління та організаційна структура банку.

Форма занять: лекція, практичні заняття, самостійна робота.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Організаційні процеси в банківському менеджменті. Принципи організаційної побудови банку. Основні типи організаційних структур у банках. Особливості реорганізацій у структурі банку.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Теми для рефератів: Принципи і задачі організаційної побудови банку.

Основні типи організаційних структур у банках. Особливості реорганізацій у структурі банку. Організація управління регіональною мережею банку.

Тема 3. Стратегічне управління та планування банківською діяльністю.

Форма занять: лекція, практичні заняття, самостійна робота.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Процес стратегічного управління. Особливості стратегічного менеджменту в банку. Види стратегій банку. Планування в банках: види та призначення. Сутність SWOT – аналізу (аналіз переваг, слабкостей, можливостей та небезпек) у стратегічному плануванні діяльності банків. Правила створення місії банку.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Теми для рефератів: Стратегічне управління комерційним банком. Стратегічне планування діяльності комерційного банку. Структурування бізнесу банку для реалізації фінансових цілей. Фінансове планування як інструмент формування і впровадження стратегії комерційного банку. Маркетингові дослідження банківського ринку. Маркетинговий менеджмент у банку. Формування клієнтської бази банку.

Тема 4. Внутрішній контроль як інструмент банківського менеджменту.

Форма занять: лекція, практичні заняття, самостійна робота.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Цілі, задачі і функції внутрішнього контролю комерційного банку. Організація внутрішнього контролю комерційного банку. Особливості внутрішнього контролю за напрямками діяльності комерційного банку. Внутрішній контроль та аудиторські перевірки.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Теми для рефератів: Цілі, задачі і функції внутрішнього контролю комерційного банку. Організація внутрішнього контролю комерційного банку. Особливості внутрішнього контролю за напрямками діяльності комерційного банку. Внутрішній контроль та аудиторські перевірки.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*
Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*
Підготовка до модульного контролю.

Модуль 2.

Змістовний модуль 2. Методи управління банківськими операціями та ризиками

Тема 5. Основи управління банківськими ризиками

Форма занять: лекція, практичні заняття, самостійна робота.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Сутність банківських ризиків. Класифікація видів ризиків банку. Основні методи аналізу ризику. Етапи управління банківськими ризиками. Моделі оптимізації взаємозалежності «ризик-прибуток».

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Теми для рефератів: Види та джерела виникнення банківських ризиків. Шляхи мінімізації ризиків у банку. Методи оцінювання банківських ризиків.

Тема 6. Управління капіталом, активами та пасивами банку

Форма занять: лекція, практичні заняття, самостійна робота.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Управління пасивами: сутність, інструменти, методи. Управління власним капіталом банку: методи, джерела. Цінові та нецінові методи управління коштами. Комплексні методи управління пасивами банку. Управління активами банку: сутність та методи. Принципи, інструментарій і стратегії управління активами та пасивами банку.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Теми для рефератів: Сутність і структура власного капіталу комерційного банку. Оцінка та аналіз достатності капіталу комерційного банку. Управління власним капіталом банку. Сутність і структура зобов'язань комерційного банку. Методи та інструменти управління залученими ресурсами банку. Сутність та структура активів комерційного банку.

Тема 7. Управління кредитними ризиками.

Форма занять: лекція, практичні заняття, самостійна робота.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Сутність кредитних ризиків та методи їх регулювання. Оціночні показники ризику кредитного портфеля банку. Сутність та типи кредитної політики. Методи управління проблемними кредитами.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Теми для рефератів: Кредитні операції в структурі банківських активів. Управління кредитними ризиками банку.

Тема 8. Управління процентними та валютним ризиками

Форма занять: лекція, практичні заняття, самостійна робота.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Стратегії управління процентними ризиками. Комплексні методи управління процентними ризиками. Валютний ризик: сутність, види, методи управління. Строкові валютні контракти як інструменти хеджування ризику.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Теми для рефератів: Міжнародні розрахунки. Система SWIFT. Документарні операції в міжнародних розрахунках. Банківський контроль валютних операцій і розрахунків. Управління процентним ризиком комерційного банку. Управління валютним ризиком комерційного банку.

Тема 9. Управління ризиками ліквідності

Форма занять: лекція, самостійна робота.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Роль ліквідності в життєдіяльності банку. Методи оцінювання потреби в ліквідних коштах. Система управління ліквідністю. Стратегії управління ліквідністю.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Теми для рефератів: ліквідність і платоспроможність банку: проблеми їх управління на сучасному етапі; управління ліквідністю комерційного банку.

Тема 10. Управління прибутковістю банку

Форма занять: лекція, самостійна робота.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Прибуток банку: види, методика визначення та фактори впливу. Інструменти управління прибутком. Методи реалізації стратегій управління фінансами. Методика оцінки ефективності діяльності банку. Сутність та показники фінансової міцності банку. Стійкість банку: сутність, складові та моделі оцінки.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Теми для рефератів: Доходи і витрати комерційного банку. Прибуток і рентабельність комерційного банку оцінка фінансового стану комерційного банку; стійкість комерційного банку та шляхи її досягнення.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Розрахункова робота «Оцінка ризиків банківської установи».

6. Методи навчання

Під час викладання дисципліни використовуються наступні методи: пояснювально-ознайомлювальний; ілюстративний, дослідницький. Навчальні технології зводяться до викладання лекцій, семінарських занять із доповідями за окремими темами, розв'язуванням задач, тестуванням, опитуванням, контрольними точками.

7. Методи контролю

За змістовними модулями 1, 2 передбачено проведення вибіркового опитування на практичних заняттях, розв'язання розрахункових завдань, модульний контроль та виконання індивідуального розрахункового завдання.

Підсумковий контроль здійснюється за допомогою оцінювання за модульно-рейтинговою системою і письмового іспиту.

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...0,3	8	0...2,5
Робота на практичних і семінарських заняттях	0...5	3	0...15
Модульний контроль	0...25	1	0...25
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...0,3	8	0...2,5
Робота на практичних і семінарських заняттях	0...5	3	0...15
Модульний контроль	0...25	1	0...25
Виконання і захист РГР	0...15	1	0...15

(PP, PK)			
Усього за семестр			0...100

Можливе отримання додаткових балів:

- участь у студентській конференції, написання тез доповіді, статті (0...15);

Білет для іспиту складається з двох теоретичних питань (0...40 балів за кожне) та однієї задачі (0...20 балів).

Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Захистити індивідуальне завдання, відпрацювати всі практичні заняття й пройти тестування.

Знати сутність і завдання банківського менеджменту; знати основні види організаційної структури банків, знати сутність комплаєнс-контролю в банку.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, захистити індивідуальне завдання в обумовлений строк, відпрацювати всі практичні заняття, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу.

Вміти робити SWOT-аналіз, PEST –аналіз, визначати стратегічну мету банку, розуміти різницю між управлінням банками через пасиви та активи.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно» в обумовлений строк або достроково. Досконально знати всі теми та вміти застосовувати їх. Освоїти як основний, так і додатковий матеріал. Вміти оцінювати фінансову стійкість банку, знати основні види ризиків банківської діяльності, вміти планувати витрати та доходи банку.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення

Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:
<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=377>

11. Рекомендована література

Базова

1. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 - № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 5, 6. — Ст. 30 (зі змін. і допов.).
2. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України» від 2.08.2004р.
3. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами: Затв. постановою Правління НБУ від 03.12.03 № 516.
4. Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи: Затв. постановою Правління НБУ від 17.09.2015 № 615.
5. Положення про здійснення банками фінансового моніторингу: Затв. постановою Правління НБУ від 26.06.2015 № 417.
6. Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями» № 23 від 25.01.2012р.
7. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Затв. постановою Правління НБУ від 28.08.01 № 368.
8. Банківський менеджмент : навчальний посібник / [Зянько В. В., Єпіфанова І. Ю., Коваль Н. О., Ткачук Л. М.]. – 3-те вид., доп. – Вінниця : ВНТУ, 2022. – 170 с
9. Варцаба В. І., Заславська О. І. Сучасне банківництво: теорія і практика: навч. посібник. Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 364 с.
10. Лачкова В. М. Фінансовий менеджмент у банку : навч. посібник. Х. : Видавець Іванченко І. С., 2017. 180 с.
11. Мещеряков А. А. Організація діяльності комерційного банку: навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури. 2017. 607 с.
12. Банківський менеджмент: інноваційні концепції та моделі: монографія / За наук. ред. Л. О. Примостка. К. : КНЕУ, 2017. 384 с.

Допоміжна

13. Сокиринська І. Г. Журавльова Т.О. Фінансовий менеджмент у банку. Навчальний посібник./за ред. І.Г. Сокиринської, Т.О. Журавльової – Дніпропетровськ: Пороги, 2016. - 192 с.
14. Галіцин В.К., Бушуєва І.В. Система управління кредитними ризиками комерційного банку. – К.: Науковий світ, 2017. – 146 с. – Бібліогр.: с. 141 – 145.
15. Левицький В.В. Банківський менеджмент : конспект лекцій. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 102 с.

12. Інформаційні ресурси

16. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua/>
17. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua>
18. Офіційний сайт Національного рейтингового агентства «Рюрік». URL: <http://rurik.com.ua/>
19. Основні принципи ефективного банківського нагляду (Основні Базельські принципи). URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Basel_Core_principles_2012.pdf?v=4